

VI SETMANA DE LA CIÈNCIA I LA TECNOLOGIA

Cent persones omplien el Bar de les Ciències

La Universitat ha posat en marxa el Bar de les Ciències, una iniciativa inspirada en els cafés parisiens de filosofia, que es va iniciar dijous passat en un café de València. Científics i un públic heterogeni van debatre sobre biologia evolutiva en un ambient de copes i música. L'experiència trenca amb la idea arrelada de la divulgació de la ciència en un sol sentit i dona veu a un públic que cerca respostes a les seues inquietuds en aquest camp.

REDACCIÓ

Els avanços de la ciència i de la tècnica susciten interrogants que no sempre troben respostes a l'abast del ciutadà. Davant la rigidesa d'una conferència o l'hermetisme d'un article escrit, el públic es troba sovint coartat i poc obert a transmetre les pròpies inquietuds sobre qüestions que l'afecten i sobre les quals li arriba poca o complicada informació. Per què no discutir, doncs, de tot allò que ens preocupa en un ambient informal d'oci, a boqueta de nit, i compartint una cervesa amb els qui ens poden aclarir dubtes?

Això precisament és el que ha fet la Càtedra de Divulgació de la Ciència, que, amb la nova proposta del Bar de les Ciències, ha muntat una tertúlia on experts, pro-

Participants en el debat del Bar de les Ciències.
FOTO: M. LORENZO

fans, aficionats o curiosos fiquen sobre la mateixa taula preguntes, respostes, opinions, cavil·lacions, que tracten de desfer certes llacunes habituals en la percepció social de la ciència o, simplement, donar regna solta a la imaginació, maquinant idees sobre el passat i el futur de la humanitat, i especular amb les possibilitats de la biotecnologia o amb les bases biològiques de la moral. Què fou primer, l'ou o la gallina?, han valgut la pena tres mil anys d'evolució?, tan pareguts som als ximpanzés? Qualsevol pregunta té sentit en aquest marc on el saber científic es barreja amb

una copa de cava, un café i un bon directe musical.

PRIMER VA SER L'OU. Primer va ser l'ou. Ho va explicar Jaume Bertranpetit, catedràtic de biologia de la Pompeu Fabra, i la pregunta no va caldre plantejar-la, perquè era el punt de partida anunciat per a aquestencontre de dijous passat al Jazz Café Linterna de València. "La gallina és la manera que té l'ou de fer un altre ou. La primera gallina va nàixer de l'ou d'una pregallina, que hauria post aquest ou amb la informació genètica nova i completa de la gallina. I això és fonamental per a una vi-

sió de la vida des de la perspectiva evolutiva". Amb aquesta declaració es va obrir el debat sobre l'origen de la vida, el pensament evolutiu, el desxiframent del codi genètic i les seues aplicacions biomèdiques; un debat entre els especialistes i el prop d'un centenar de persones que conformaven el públic curios i desproveït de prejudis d'aquest primer Bar de les Ciències. La tertúlia, moderada pel periodista Manolo Jardí amb soltesa, agilitat i una bona dosi d'humor, va comptar amb els científics Andrés Moya, Juli Peretó, Lluís Ribas de Pouplana i el mateix Bertranpetit, que contestaren a tot tipus de

qüestions. "L'evolució humana no s'ha fet per a entendre el món, sinó per a sobreviure", afirmà Bertranpetit en una reflexió ràpida sobre la utilitat de l'evolució. "Sense el coneixement evolutiu seria impossible cercar solucions a problemes com la sida, la malària o la resistència als antibiòtics", afegí Peretó. Es va parlar sobre la responsabilitat científica en l'evolució, la desaparició d'espècies —Andrés Moya va apostar pels coleòpters com a possible grup biològic supervivent—, el genoma mínim per a la vida —Moya i Peretó acabaren de publicar una aportació científica al respecte—, les repercussions ètiques de la creació de cèl·lules al laboratori, el paper de la ciència en la societat moderna o les posicions de l'Església davant la ciència. "Encara estariem amb el problema de la poliomelitis si ens haguérem de preocupar d'allò que ens pensa el Papa", va dir contundent Lluís Ribas. "I la recerca amb cèl·lules embrionàries humanes ens portarà un remei contra el Parkinson i l'Alzheimer", va concloure Peretó.

La música del trio català Lifetime, amb una composició amb referències científiques creada per a l'ocasió, va amenitzar aquesta animada tertúlia que tornarà a repetir-se el dimecres 24 de novembre, a les 19:30 hores, al Jazz Café Linterna de València. El tema: *La paella transgènica*. Els científics: Pere Castells, Jaume Fàbrega, Daniel Ramon i Fernando Sapiña, moderats pel periodista Emili Piera i animats per la música d'Aina, llançaran a debat qüestions sobre els aliments transgènics, l'evolució de la gastronomia i la ciència de la cuina, i es posaran a disposició del públic per a tot allò que es vulga preguntar.

REDACCIÓ

El XIX va ser un segle d'avançaments transcendents en el camp de la ciència i d'una abundant producció d'artefactes i enginyers meravellosos. La locomotora a vapor, l'estetoscopi, el submarí, el fonògraf, el telèfon, el codi Morse, formen part d'aquest enorme ventall d'invents que revolucionaren la societat i dels quals la literatura no podia deixar de fer-se ressò. Per això, quan Jules Verne (1828-1905) va publicar *Cinc setmanes en globus*, la seua primera novel·la, l'editor Pierre-Jules Hertz, un republicà militant de la pedagogia i de l'educació contra la ignorància i la credulitat, sabia que havia trobat la via per arribar a un públic ampli desitjós de somnis d'aventura, alhora que contribuïa al bastiment d'una cultura científica en un temps de fèrria educació religiosa. Era l'any 1863 i aquesta novel·la

Jules Verne i la divulgació de la ciència

preludiaria una llarga obra posterior que va despertar vivament l'interès per la ciència i els invents del segle XIX.

"L'habilitat de Jules Verne per a documentar fantàstiques aventures i arribar a descriure alguns èxits científics del segle XX s'assentava en un treball laboriós de seguiment de l'actualitat científica, i en la utilització d'uns recursos didàctics tremendament eficaços per a la comprensió de la ciència i de les seues aplicacions". Ho explicava

dijous passat el professor Jesús Navarro, davant el centenar d'alumnes de Magisteri assistents a la seua conferència sobre Jules Verne i la novel·la educativa, celebrada dins el marc de la Setmana de la Ciència. Navarro, que a més de físic investigador de l'IFIC és un apassionat de l'obra de Verne i una persona preocupada per la divulgació del coneixement científic, va desgranar els elements que servien a l'escriptor per a introduir el discurs científic dins la narració —llar-

Jules Verne.

gues descripcions, resums d'antecedents, explicacions tècniques, diàlegs a diferents nivells, mapes, il·lustracions— i va fer una anàlisi detallada de la seua utilitat. "Són recursos ideats fa un segle i mig, que serien inútils sense una extraordinària habilitat narrativa, però que, amb aquesta, continuen vigents", va dir.

Sobre totes aquestes idees per a divulgar la ciència a través de la literatura, Jesús Navarro ha escrit un llibre que pren la figura de Jules Verne com a fil conductor i que pretén commemorar el centenari de la mort de l'autor francès més traduït i publicat de tots els temps. El treball dona indicis d'esdevindre una guia pràctica per als estudiants de secundària i serà publicat el pròxim mes de març en la col·lecció Sense Fronteres d'Edicions Bromera i Publicacions de la Universitat.